

І.В. Удовенко, канд. філол. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Л.А. Подворна, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

РОЗВИТОК НАВИЧОК АУДІЮВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Аудіювання – це процес сприйняття мовлення на слух, в англійській мові використовується термін «listening comprehension» (сприйняття і розуміння на слух).

Метою навчання іноземним мовам на всіх етапах є розвиток комунікативної компетенції, яке відбувається по мірі оволодіння різними аспектами мови (граматики, фонетики, лексики), а також розвиток різних видів мовленнєвої діяльності, одним з яких є аудіювання. Аудіювання складає частину мовленнєвих вмінь на всіх етапах навчання іноземним мовам.

Навчити студентів розуміти мовлення – одне з найважливіших завдань навчання. На занятті практично неможливо формувати лише один мовний або мовленнєвий навик. Працюючи з аудіо текстами, ми відпрацьовуємо лексичні, граматичні та фонетичні навички. Оволодіння аудіюванням дає можливість реалізувати виховні, освітні і розвиваючі. Воно дозволяє навчити студентів уважно слухати мовлення, що звучить, формувати вміння прогнозувати зміст висловлювання і таким чином виховувати культуру слухання не лише на іноземній мові, а й на рідній мові.

Навчаючи аудіюванню, як й іншим видам мовленнєвої діяльності, ми маємо на меті розвиток мовної, мовленнєвої, соціокультурної, компенсаторної, навчально-пізнавальної компетенції. Мовленнєва компетенція – розвиток комунікативних вмінь в аудіюванні.

Мовна компетенція – оволодіння новими мовними засобами (фонетичними, орфографічними, лексичними, граматичними) у відповідності до систем, сфер і ситуацій спілкування.

Аудіювання не ізольований вид мовленнєвої діяльності, він знаходиться у тісному зв'язку з говорінням – висловленням думок засобами мови, що вивчається. Говоріння і аудіювання – дві взаємопов'язані сторони усного мовлення. Аудіювання не лише засіб спілкування, але й підготовка до відповідної реакції на почуту інформацію. Аудіювання готує говоріння, що допомагає формувати сприйняття мовлення на слух. Аудіювання тісно пов'язане і з читанням. Їх об'єднує приналежність до рецептивних видів мовленнєвої діяльності.

Читання являє собою переклад графічної мови на звукову. Читаючи, або про себе, або вголос, людина чує текст, що сприймається. Також існує тісний зв'язок аудіювання і письма. В процесі графічного оформлення людина проговорює і чує, те, що пише. Таким чином, будучи тісно пов'язаним з іншими видами мовленнєвої діяльності, аудіювання відіграє важливу роль у вивченні іноземної мови і особливо при комунікативно-спрямованому навчанні.

Отже, аудіювання є дуже важливим вмінням, без оволодіння яким неможливе навчання на тій чи іншій мові. Як сформувати навички аудіювання, які є необхідними для спілкування? Як допомогти студентам поліпшити навички аудіювання? Безумовно, для цього необхідно не лише слухати мовлення викладача, а й аудіозаписи носіїв мови під час занять (intensive listening), а також слухати автентичні тексти (extensive listening). Extensive listening – це той варіант аудіювання, коли студенти самі обирають що і коли вони будуть слухати, це може бути і вдома, у вільний від навчання час. Вони можуть слухати не лише музику, але й новини, радіопередачі і т.п. При цьому необхідно давати їм настанову не зважати на те, що якщо при прослуховуванні автентичних матеріалів самостійно вони багато чого не будуть розуміти. Але, використовуючи автентичні матеріали на заняттях, викладач повинен пам'ятати про те, що вони мають відповідати рівню навченості студентів. Intensive listening – це використання готового аудіоматеріалу на занятті з метою розвитку і закріплення навичок аудіювання студентів. Готові аудіозаписи дозволяють студентам почути студентам мовлення носіїв мови, почути уривки з діалогів та п'єс. Але при використанні готового аудіоматеріалу виникають і недоліки: швидкість мовлення, «ідеальна» вимова звуків і слів, яку практично неможливо почути в реальному спілкуванні. Але все одно, дуже важливо використовувати аудіозаписи на заняттях з метою формування мовленнєвої компетенції студентів, як чують мовлення носіїв мови.

Необхідно зауважити, що перегляд відеоматеріалу або фільмів також є одним із варіантів аудіювання, який допомагає студентам також засвоїти міміку і жести носіїв мови. Аудіювання є одним з найскладніших видів мовленнєвої діяльності. Воно характеризується одноразовістю виявлення, тому важливо навчитися сприймати текст з першого разу, оскільки в умовах реального спілкування повтори виключені. Слід розуміти, що мовлення того, хто спілкується, не може змінитися, його неможливо пристосувати до свого рівня розуміння.